

PLIJENA listu: U preplati
čitaču god. K 36—
za polugodište K 18—
stromjesečno K 9—, mje-
sечно K 360, u malo-
prodaji 12 f. pojedini broj.
UGLASI primaju se u
opravi lista trg Custoza 1.

HRVATSKI LIST

Izlazi svaki dan u 5 sati ujutro.

"HRVATSKI LIST" izlazi
u nakladnoj tiskari JOŠ.
KRMPOTIC u Puli, trg
Custoza 1. Uredništvo:
Slanačka ulica br. 24.—
Odgovorni urednik JOSEPH
HAIN u Puli. — Ruko-
vi se ne vraćaju. ::

Godina III.

U Puli, četvrtak 6. prosinca 1917.

Broj 367.

AUSTRO-UGARSKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Beč, 5. (D. u.) Službeno se javlja:

Pregovaranja kod generala feldmaršala princa Leopolda bavarskoga se nastavljaju. Vrhovni zapovjednik ruskih i rumunjskih četa, koje stoje medju Dnjestrom i Crnim morem, predložio je jučer popodne generaloberstu nadvojvodi Josipu i generalfeldmaršalu pl. Mackensenu, neka se povedu pregovaranja o primirju. Naši su vojskovođe odgovorili, da pristaju nato. Odaslanstva podaše se na mjesto za pregovaranja.

Talijansko bojište:

Na visoravnici Sette Comuni, zauzele su čete feldmaršala Conrada nekoje visinske položaje.

Poglavlja generalnog stožera.

NJEMACKI RATNI IZVJEŠTAJ.

Berlin, 5. prosinca. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana javlja:

Zapadno bojište.

Bojna skupina priljetolonašljenika Rupprechta: Na slandrijskoj fronti mnogostruka živatina dje latnost topništva. Između Inchyja i Bourlona je bila vatra popodne znatno pojačana. Nepriljekl su se sunci južno od Moevresa iz Jalovili. Doprimej smo nekoliko zarobljenika. Engleski su dijelovi jaraka kod i južno od Marcolnega očišćeni od nepriljeklja. Južno od Saint Quentina pojačana borba s topovima i minama.

Bojna skupina njem. priljetolonašljenika: U mnogim je odsjećima dovela živatina obo strana izvidnička djelatnost do žestokih bojeva izbliza.

Istočno bojište

Na fronti g. o. nadvojvode Josipa i bojne skupine g. f. m. v. Mackensena proširuju se mirovni pregovori i na rumunjske čete.

Makedonsko bojište:

Odbijeni su bili jači nepriljeklji odjeli, koji su provali na zapadnoj obali Ohridskog jezera i sjeveroistočno od Dojranskog jezera.

Talijansko bojište:

Čete su f. m. frajhera v. Conrada istrgnule Talijanima u Sette Comuni nekoliko visinskih položaja.

Prvi majstor glavnog sjela Ludendorf.

Nova pobjeda u Italiji.

Beč, 5. (D. u.) Tijekom sjednice zastupničke kuće saopšto je predsjednik dr. Gross si ledeće: Vrhovno vojno zapovjedništvo javlja: Poslije teških bojeva u gorama, koji su trajali skoro četiri sedmice i za kojih je nepriljeklu mjeseca studenoga bilo oduzeto preko 11.000 časnika i momaka kao zarobljenika te veliki pljen, čete su vojne skupine baruna Konrada, prkoseći nepogodama mrzle gorske zime te životom i tvrdokorno se borećom nepriljeklu, opeta započeli ofenzivu na visoravnici Sette Comuni. Poslije temeljite priprave predjose divizije 11. vojske dne 4. prosinca na navalu proti silnom masivu Meletta te usprkos dvojnoj obrani uzeše u jurišu utvrde Monte Badelechi, Monte Fondarecar, Monte Miela i sam Monte Meletta. Danas prije podne istrgnut je nepriljeklu Monte Sommo. Boj se nastavlja. Jučer i danas priveden je preko 9.000 zarobljenika, medju kojima 2 brigadi, preko 40 topova, mnogo strojnih pušaka, bacala mina, bacala granata i inog ratnog materijala. Hvala izvrsnom sudjelovanju topništva, bili su, koliko je poznato, naši gubici maleni. Potpisani je pl. Arz. Nato se je predsjednik zahvalio junakoj vojsci te je oduševljeno pozdravio cara.

* Englesko radništvo protiv mira. Dopisni ured javlja, da se 24. studenoga obdržavala godišnja skupština londonske "Labour Party", koja broji 225.000 članova, kojoj je bila predložena odluka, koja je zagovarala bezodvlačno sklopljenje mira. Predlog negok delegata, da se predje preko toga na dnevni red, bio je primljen sa 196 proti 130 glasova. Jaka je manjina dala na vidjelo sve veću potrebu za brzim mirom.

Austrijska zastupnička kuća.

Beč, 3. Zastupnici su dr. Korošec (Jugoslaven), Stanjek (Čeh), Petrusziewcz (Ukrajinc) i drugovi, u današnjoj sjednici zastupničke kuće upravili na ministra predsjednika glede osakanja ruske okružne note od 28. studenoga o. g. i glede povedenja pregovora o primirju i miru ovaj upit: Dne 29. studenoga 1917. priopćilo je ministarstvo za izvanjske poslove okružnu notu vijeća pučkih povjerenika, datiranu iz Carskoga sela od 28. studenoga 1917., te odgovor austrijske vlade na nju. U tom se odgovoru spominju pravci za mirovni ugovor, koji bi se imao sklopiti, a da se u okružnoj noti ne mogu takovi pravci naći. Iz saopštenja se pak ministarstva za izvanjske poslove na vrhovno vojno zapovjedništvo jasno razabire, da su glasine o osakanju okružne note potpuno ispravne. Iz toga se all takodje razabire, da manjka čitav početak note, prema kojem se je njemačka vlada na temelju pravaca ruske revolucije bez sukoba i ratnih odšteta i uz jamstvo narodnog prava samoodržavanja spremla započet sa mirovnim pregovorima, da dakle ovaj pravac vrijede i za Austro-Ugarsku, te da se odnosna stavka u odgovoru na nju proteže. Nadalje se prenosi, da se vijeće pučkih povjerenika obraća i na radničke skupine u Njemačkoj i Austro-Ugarskoj i očekuju narodni mir samo od borbe revolucionarnih masa proti svim imperialističkim napadajima. Konačno je bila pod naslovom "preključne" prešućena čitava posljednja stavka note, gdje se traži odgovor naroda ne u riječima, nego djelima. Iza odgovora se je austro-ugarske vlade Rusiju, kako je bio priopćen 29. studenog 1917. izjavilo ministarstvo izvanjskih poslova na usta ministra-predsjednika pred zastupničkom kućom. Ova je izjava u dalekosežnom protuslovju sa spomenutim odgovorom. Dok nalme odgovor grofa Czernina u ruskim pravcima vidi prilagodnu osnovku za pregovore i pridržava si samo protupredloge, otklanja izjava ministra-predsjednika zahtjeve glede jamstva narodnog prava samoodržavanja implicite otvoreno time, što vidi sve pretpostavke o narodnom pravu samoodržavanja dane u obim državama monarkije. Stavljamo na ministarstvo ove upite: 1. Kako može vlada preuzeti na sebe, te svjetsko-povjesne isprave, kao što je eto ruska okružna nota od 28. studenoga 1917. namjerice priopćuje u osakanom obliku? Zašto je izostavljena upravo ona stavka, koja govori o ruskim mirovnim uvjetima, koji pružaju jamstvo za narodno pravo samoodržavanja? 2. Je li dne 29. studenoga 1917. priopćeni odgovor zaista uslijedio u tom obliku? Jer kako je moglo rusko vijeće pučkih povjerenika na sve strane priopćiti, da je Austro-Ugarska prihvatala za osnovku pregovora čitavi mirovni program revolucije, to jest, i zahtjev glede jamstva o narodnom pravu samoodržavanja? Je li i izjava austrijskog ministra-predsjednika potpunim sadržajem bila priopćena u Petrograd? 3. Kako može vlada tvrditi, da je u izjavi ministra-predsjednika priznato pravo samoodržavanja naroda Austro-Ugarske? Ne upuštajući se u to, postoji li u Austro-Ugarskoj zaista demokratsko izborni pravo, gdje slavenska većina u zastupničkoj kući sačinjava samo manjinu, dok je slavensko zastupstvo u gospodskoj zbornici samo posve veoma neznatno; ne upuštajući se u ugarske odnoscije, gdje 60 postotaka Nemadžara imade samo 7 zastupničkih mandata, — vidimo u nazoru, da zastupnička kuća, koja se sastoji iz mnogih naroda, imade odlučivati o sudbinu pojedinih naroda, protuslovje, koje se protivi naravskoj logici i jasnom programu prava samoodržavanja naroda. — Ako je grof Hertling dne 29. studenoga 1917. u njemačkom državnom zboru definirao pravo samoodržavanja Poljaka, Litvanaca i Kuronaca tako, da si ovi narodi mogu dati onaj državni oblik, koji odgovara njihovim odnošajima i pravcu njihove kulture, ako je sama izjava vitez pl. Seidlera priušta narodima, koji stanuju s onu stranu ruske granice, potpuno pravo odlučivanja o njihovoj državnoj budućnosti, to time središnje same postavljaju nazor o pravu samoodržavanja, koji se u diametralnoj opreci sa nazorom, koji se

primjenjuje na narode u Austro-Ugarskoj. O sudbini naroda, o njihovom državnom uređenju može prema načelu narodnog prava samoodržavanja odlučivati samo zastupstvo naroda samih. Naš je zahtjev u tom pravcu bio u deklaracijama od 30. svibnja 1917. i kasnije opetovano po najpozvаниjim čimbenicima jasno izražen i time jasno odredjen naš program glede prava samoodržavanja. Ne vjeruje li vlada, da gore spomenuti osakanjem kao i protuzakonitim izvraćanjem pojma o pravu samoodržavanja naroda radi na uštrb časti države? 4. Mi hoćemo mir. Mi zahtijevamo, da se uklone sve zaprijeke, koje su na putu što skorašnjem zaključku mira, all mislimo, da se hotomljom nejasnoćom, zatajivanjem i osakanivanjem dokumenata izazvaju iza prvih prividnih uspjeha samo dalekosežna ogorčavanja, nepovjerenja i nove poteškoće, te za narode, kojima je mir potrebit; samo nova užasna razočaranja. Mi zahtijevamo otvoreni mirovni rad bez dvoličnosti i zavrathosti, kako bi prava zapriječka mira očito izmisnila na javu i kako bi svi narodi mogli sudjelovati kod toga, da se ista ukloni. Ne misli li toga vlada, da čudnovatom tom igrom s idejom o narodnom pravu samoodržavanja samo odaločuje narode od mira? Je li vlada sklona, da to planje obrađuje jasno i otvoreno, bez prikrivanja i izvraćanja i zulstva pruža napravu izvana i iznutra jamstva za potpuno ostvarenje prava samoodržavanja naroda?

: Beč, 4. Kuća se biva drugim čitanjem nagodbene osnove. Zast. Renner izjavlja, e socijalni demokrati nemaju nikakova pouzdanja, da će ova vlada nagodbu tako promišljiti, kako bi odgovarala potrebama našega narodnoga gospodarstva. Zastupnik se Schürl žali na naš odnosaj prema Ugarskoj i svrača se proti prigovorima Čeha i Jugoslavena proti dualizmu. Naglašuje potrebu zajedničkog rada s Ugarskom, koja se u ovom ratu tako sjajno iskazala. Nato se sjednica prekida radi toga, što će car primiti u 12 sati austrijsku delegaciju. U nastavljenoj sjednici zastupa zast. dr. Stransky češkoslovačke težnje i izjavlja, da je pravo češkoga naroda na suverenu državu jednako vrijedno barem s ugarskim državnim pravom. Ne smijemo se čuditi, što Česi teže zatim, da Slovake konačno oslobole iz ugarskog rostva. Zastupnik Angermann kritizuje djelovanje austro-ugarske banke tečajem rata i tuži se osobito na to, što nijesu priopćeni bankovni iskazi. Zastupnik se Kuranda obraća proti sniženju ugarske kvote i upućuje na to, da je Ugarska tečajem rata stekla moći i bogatstva. Zast. Friedmann zagovara tijesnu gospodarsku zajednicu sa Njemačkom. Opominje pred tim, da se bez potrebe potresa dualizmom. Zast. Oberlethuer izjavlja, e ne može primiti na sebe odgovornost, da glasuje proti osnovi, već radi toga ne, jer bi se medju onima, kojima bi to bilo na štetu, našao velik broj austrijske industrije. Utanačenje s Ugarskom da je preduvjet za sklopljenje trgovackih ugovora sa Njemačkom. On će glasovati za predlog. Zastupnik dr. Vrstovšek nastupa za uklonjenje dualizma i zagovara obnovu Austrije na temelju slobodnih narodnih skupina, koje bi se lako mogle sjediniti u carinski i trgovacki savez. Govornik naglašuje potrebu, da se sjedine sva područja obiju državnih polovica, koje nastavaju Jugoslaveni i nagoviješta za slučaj, ako ne budu u deklaraciji Čeha i Jugoslavena istaknuti zahtjevi ispunjeni, najoštiju gospodarsku borbu Jugoslavena. Govornik stavlja konačno više predloga, koji se tiču izgradnje željezničke pruge Krapina-zemaljska granica i priključak na lokalnu željeznicu Grobelno-Rogatac-zemaljska granica, izgradnje pruge Bubnjari-Karlovac kao glavne željeznicu za omogućenje potpunog prometa na budućoj pruzi Ljubljana-Spljet, nadalje uspostave priključka na pruzi južne željeznicu Zidanimost-Zagreb, nadalje predlog, koji se tiče predloženja tajnih ugovora o izvozu blaga i mesa; konačno rezolucijski predlog, u kojem se poziva vlada, da uz uporabu svih raspoloživih sredstava kod ugarske vlade isposluje, da se smjesti uspostavi potpuna sloboda prometa između obje državne polovice i zajamči jednako komjerna opskrba pučanstva živežom i jedna-

komjerna podjelba sirovina na industriju. Zast. Guggenberg izjavlja, da će glasovati za predlog uza sve to, što imade u njoj mnogo nedostataka. — Nakon toga se sjednica zaključuje. Naredna sjednica sutra.

B e č, 5. (D. u.) Kod nastavka drugog čitanja nagodbenih predloga izjavlja zast. Tušar, da u češkom narodu nema ni jedne stranke, koja ne bi željela češke države i to u savezu sa slovačkim plemenom. Obzirom na jučerašnju izjavu grofa Tasze u delegacijama, izjavlja govornik, da se Česi ne daju prestrašiti grožnjama. Česi žele ono, što je car izjavio u svom prijestolnom govoru, da naime budu gospodari u vlastitoj kući.

Delegacije.

B e č, 4. (D. u.) U ugarskim je delegacijama izrazio predsjednik u ime odbora ministru izvanjskih posala zahvalnost za prikazivanja. Delegat se grof Tisza obraća protiv zahtjeva da se geslu o samoodlučujućem pravu naroda dade takovo značenje, da se postavi monarkiju pod skrbništvo nekakvog internacionalnog aeropaga, što dira u našu organizaciju i u budućnost oblih država. On izjavlja, da će sve ugarsko javno mnenje, a naravno i ugarska delegacija što najodlučnije nastojati, da bude svaki pokušaj, da se unutarnji problemi učine predmetom raspravljanja, odbijen na otklonivi način. Takav će postupak sigurno naći na odobravanje sa strane ministra Izvanjskih posala. Delegat grof Julius Andrasy pridružuje se Izvodima prijašnjeg govornika. Ministar Izvanjskih posala izjavlja, da je samo po sebi posve razumljivo, da vlada stoji na stanovištu, da nikada ne pristane na umješavanje u unutarnje poslove austro-ugarske monarkije, a to ni sada, niti u bučunosti.

B e č, 4. (D. u.) Nakon ekspoze-a, što je držao ministar vanjskih posala, u austrijskim je delegacijama prihvatio riječ delegat dr. Ellenbogen, te je postavio upit, jesu li istinite vijesti, što donašaju novine, prema kojima bi se imalo odgoditi zasjedanje delegacija odmah iz ekspoze-a, radi tobožnjeg početka mirovnih pregovora i radi potrebe prisutnosti ministra kod istih pregovora. Govornik naglašuje, da se takođe odgodjenje ne bi smatralo razumnim, jer bi značilo stari sistem isključivanja državnog vijeća baš u najvažnijem trenutku, i jer bi to osobito na govornike učinilo nepovoljan utisak kad bi baš u tom trenutku bio isključeni narodi Austrije. Ministar Izvanjskih posala grof Czernin izjavlja: Mi stojimo danas na početku pregovora o primirju s Rusijom. Ti će se voditi pretežno, ako ne gotovo isključivo sa vojničke strane. Naša je želja, da se tim pregovorima o primirju po mogućnosti odmah priključe mirovna pregovaranja. Dogodi li se to, onda bi moralo biti potrebno moje sudjelovanje i moj odlazak. U delegacijama neće nikao pregovarati tomu, e je moja dužnost da budem tam. Do sada se nije zaključilo, ima li se nastaviti ili nema zasjedanje delegacija u mojoj odsutnosti. Na to je bila sjednica zaključena. Buduća je sjednica dne 11. prosinca.

NEPRIJATELJSKI IZVJESTAJI.

Talijanski:

: 3. prosinca. Uzduž čitave je fronte bila bojna djelatnost jučer jača. Mnogobrojne neprijateljske sile, za koje bje dojavljeno, da dolaze iz visoravnj Asiaga te između Brente i Piave, držale su se izvan dohvata našeg topništva. Obilna i trajna djelatnost našega topništva u Pasubiu, u okolini Brente i na sjevernim obroncima masiva Monte Grappa. Neprijateljske smo čete u dolini Mosa i na sjevernim obroncima Monte Pertica uspješno obložili usredotočenom vatrom. Neprijateljske su patrule sa puščanim strojevima bile na Monte Pondareca i u predjelu Movenera natjerane u bijeg.

: 4. prosinca. Jučer su ujutro bile odbijene neprijateljske čete, koje su iza topničke pripreme navalite bile na naše promaknute crte na južnim obroncima doline Daone i u Judikarijama. Preko dana je bilo neprijateljsko topništvo na visoravnj Asago između Monte Sisemul i Monte Castell Gomberto veoma živahno. Naše su izvidničke čete dopremile nekoliko tuceta zarobljenika, a naše su baterije provele s uspjehom usredotočenom vatru na čete, za koje bje javljeni, da se sabiru u šumi Fallio, jugozapadno od Asiaga i sjeverno od Tondarecara. Naši su ljetaci također opstrjeljivali protivničke čete i taborišta u dolini Calmarova i u susjednim područjima. Naša je vatrica lagano suzdržala neprijateljsku pješačku navalu istočno od Monte Piedano. Između Brente

i Piave dopremili smo brzom akcijom na Monte Itonicu nekoliko zarobljenika. Neprijateljske su kolone, koje su se približavale iz doline Forona našoj fronti, bile zaustavljene po našim baterijama. Oborenih su dva neprijateljska pripeta zrakoplova.

Engleski:

4. prosinca na večer. Naša je artillerija raspjerala sakupljanje neprijateljske pješadije istočno od Gouzeaucourta i u blizini Moeyresa, prije još, negoli se navala razvila. Neprijateljska je artillerija bila u blizini La Vacquerie djelatna. Znatna djelatnost neprijateljske artillerije sjeverno od Armentieres, južno Yperna i u odsječku Paschendaele.

Iz Rusije.

: Berlin, 4. (D. u.) Wolffov ured javlja: Ruska je bežična brzojavna postaja u Carskoj selu predala dne 2. prosinca popodne ovu bežičnu brzojavku: Jučer je general Johnson, poglavica američkog izaslanstva, posjetio druga Trockog u Smolniševu zavodu. General je izjavio, da još ne može govoriti u име američke vlade, pošto još nije priznata vlast vijeća pučkih povjerenika. No ipak je došao, da si razjasni položaj. Johnson se je popitao, ide li nova vlada za tim, da napusti rat u zajednici sa saveznicima. Bio je mnenja, da će saveznici konačno dne 2. prosinca moći sudjelovati kod rasprava. Drug je Trocki kratkim riječima razjasnio generalu politiku vijeća u borbi za sveopći mir. Na jednu je stvar pučki povjerenik za izvanjske poslove položio osobitu važnost, naime na javno vodjenje svih predstojećih rasprava. Saveznici bi mogli pratiti svaku fazu razvoja mirovnih pregovora, te je pod konac izjavljen, da je prošlo vrijeme prosvjeda i prijetnja proti vlasti vijeća. Nadalje je pitao general, da li pučki povjerenik ustaže kod izjave o zbijšim se sukobljima prosvjedovnih izjava sa strane predstavnika američkog izaslanstva. Drug je Trocki izjavio, da su formalitete te stvari bez važnosti i riješene izjavom, podanom generalu, e je prošlo vrijeme prijetnja i prosvjeda proti vlasti vijeća.

: Pariz, 3. (Agence Havas.) U jednoj se brzojavci iz Petrograda veli, da su boljševički povjerenici opozvali Maklakova, jer je sudjelovao kod konferencije alijiraca. Vijest agencije Havas primjećuje na to, da Maklakov svoje vjerojajnice još nije predao predsjedniku Poincaréu, a pošto nije imao nikakova izričita naloga za zastupanje Rusije na konferenciji, to da nije ni prisustvovao kod te sjednice. Pošto nije bilo posebnih ovjerovljivih pozvance su alijirske vlade, koje nisu željele nikakova dogovora bez Rusije, stalne zastupnike Rusije, da sudjeluju kod rasprave

: Kopenhagen, 4. „Berlingske Tidende“ priopćuje vijest petrogradskoga lista „Djen“, e je vijeće pučkih povjerenika zaključilo, da na predlog revolucionarnog odbora uapšene članove pravljene vlade pusti na slobodu, čim bude otvorena ustavotvorna narodna skupština. Istražni je odbor revolucionarnog odbora zaključio, da obustavi istragu proti pojedinim bivšim ministrima i samo tri bivša ministra stavi pod optužbu, naime pomorskog ministra Verderevskog, jer je na svoju ruku ostavio svoje mjesto, ministra izvanjskih poslova Tereščenka, jer je na štetu Rusije sklapao diplomatske tajne ugovore, i ministra za javnu skrb Kliskina. jer je proti boljševičkoj vladi organizovao bio oboružani otpor, Verderevski, koji je prije nekoliko dana bio uapšen, zamolio je revolucionarni odbor za dozvolu, da smije oputovati na Krim, gdje se nalazi njegova obitelj, no odbor je odbio molbu i odredio, da bude smješta uapšen u svom stanu.

: Berlin, 4. Izjavu se francuskog ministra o položaju u Rusiji pisane pesimističkim, ali mirnim tonom. Mora se, vele listovi, učiniti sve, kako bi se Rusija spasila, ali se mora pripraviti i na najgore, naime, da se mora rat nastaviti, sve kad Rusija i ne bi mogla pružati nikakove pomoći.

Kopenhagen, 4. (D. u.) „Sozialdemokrat“ javlja iz Petrograda: Ruski listovi saopćuju neku vladinu odluku, prema kojoj će nadredna ustavodavna skupština biti sazvana dne 11. o. mj. po podne u tauridskoj palači.

* Mobilizacija Grčke. Francuski listovi tvrde, da poziv grčkih časnika i podčasnika kaošto i administrativne priprave znače brzu mobilizaciju u Grčkoj.

* Unija u ratu sa saveznicima Njemačke. Odluka, podana od senata i zastupničke kuće u pretres, koja saopćuje, da postoji ratno stanje između Udruženih država s jedne i Austro-Ugarke, Bugarske i Turske s druge strane, bila je u senatu podastrta, te je bez inoga bila predana odboru za izvanjske poslove.

Političke vijesti.

Tko vlada u Rusiji?

Već pred po godine napisao je pratio javnoga mnenja u „F. Z.“: „Mi na zapadu shvaćamo svu inače i prosudjujemo sve na drugi način, negoli puč u Rusiji. A upravo za to, jer po svojem prosudjujemo i slijedimo dogadjaje u velikoj susjednoj državi, ne možemo izaći iz zabluda. Svakako su u nas kritičari, koji se kvalisaju, da baš mi, udaljeni motoci, imademo za ruske odnosa razvijeniji osjećaj, negoli samo stanovništvo, koje živi u onim odnosa. Ali upravo ti su se kritičari sada uvjerili, da — na svoj se osjećaj ne mogu osloniti“. Te izreke dobivaju baš ovih dana osolito svoje značenje i pravi smisao. Koliko je već državnika i političara nastojalo, da nam pogledi pravu sliku onoga, što se baš odigrava u ruskoj republici, a koliko ih je bilo na koncu prisiljeno, da priznaju, e je potrebno najprije počekati na nove dogadjaje, kako bi se pokazalo, tko danas u istinu vlada u Rusiji. Na prvi se pogled čini da su danas gospodari Rusije (boljševici) Odlučuju u Petrogradu, imenuju ministre i poglavice vojske; pregovaraju uz pomoć bežičnog brzojava s centralnim vlastima o m., izdavaju osobite note itd. Kad li na jedamput doznamo: ruskim je mužlincima isuo Lenin tako daleko u supret, da im hoće predati sva zemljista već posjednika. Iz tog bi se dakle dalo zaključiti, da su mužlci potpuno na njegovoj strani. Ali baš u to dolazi brzojavka, da je na skupštini seljaka bio Lenin dočekan upravo neprijateljski, i da su mužlci sednodušno zabacili brzojavku, u kojoj Lenin čestita Krljenku. Čitamo dalje, da je Rumunjska, o kojoj se govorilo, e je istodobno s boljševičkom vladom zahtijevala mir, pripravna da i nadalje ratuje, i da Kaledin, spas četvornog sporazuma, stupa proti Petrogradu i boljševicima. Iz svega se toga može razabrati, kakva zbrka i nesigurne prilike i odnosi vladaju u Rusiji. A sad je drugo pitanje: boljševici imaju naprsto drukčiji program politički, gospodarski i socijalni, negoći centralne vlasti; Tu si naime stoje jedan proti drugome dva sasvim različita politička sistema! Koju će se kojemu prilagoditi? A je li uopće moguće takovo prilagodjenje? To je sigurno stvar, koja zasljužuje pretresivanja, i kojom se bave i one osobe, koje si u istinu žele svršetak rata i bezovlačno sklopljenje mira. („Venkov“.)

Burschen heraus.

Praški „Narodni Listy“ donose: Jednom bit će to veoma važnim pomagalom kod ispoznanje istinske neutralnosti njemačkog naroda, kad budu poznate uloge, koje su kod nekog procesa igrali učenici nekog bečkog lista i članovi znamenite praske njemačke organizacije, i to kao sabirači materijala za optužnice. Danas pak možemo da saopćimo činjenice, koja se opet tiče psihologije njemačke omladine, a osim toga i rasvjetjuje, kako si predstavlja ili bi si predstavljala austrijska vlasta samoodređivanje naroda. Kako je već bilo saopćeno u interpelaciji, koju su podali zastupnik Korošec, Ravnihar i drugi, bila je revizija čitanka, koju je kod nas provadja po vlastitom razumu i ukusu barem namjesnik, medju Slovenscima povjerenja — nje manjakim burševima. U štajerskom se Gracu osnovao „Posleni odbor njemačke sveučilišne omladine („Arbeiterausschuss der deutschen Hochschuljugend in Graz“), i taj je u slovenskim čitankama našao „preterano kvalisanje, veliko samoljublje, veliko samoobožavanje i precjenjivanje Slovenaca“, označio je mjesto, na kojima se tako griješi, a školske su oblasti naredile, da ta mesta moraju biti ispuštena u „opravljrenom“ izdanju. Dugih apaska k tome sigurnije potrebno. Pred sto godina, njemačke su visoke škole bile pokretom slobode. Sto se pak pod Šarenom konobarском kapom skriva danas, očito kaže djelatnost „Poslenog odbora u štajerskom Gracu“, djelatnost, o kojoj se s pravom kaže, da se doduše prima i trpi, ali pri tom prezire onoga, koji to prouzročuje. Na cijelom svijetu neće nitko zavijdati Nijemčima dvoje: niti omamnu, koja to čini, niti vladu, koja s njom radi“.

Podupirajte Družbu!

Četvrtak 6. prosinca 1917.

Za „Božićnicu“.

Cetvrti je Božić na vratima. Crni nam Božić osvanuo! — I četvrti već! — Još nije dosta krvi, što se puši sa žrtvenika krvožednoga rata, još se proljeva krv, ubija, palji, uništava! Izmoreno čovjeće srce, već odavna otupjelo, gleda na sve to već kao na nešto običnoga, što mora da bude, i čemu nema pomoći. Uvijek se još nuda, da će tomu ipak jednom biti kraj, i neprestano se taj konac prenaša od ljeta na zimu, od Božića do Uskrsa. Prošao je Božić i Uskrs, ljeta i zime, a još nije dosta klanja! Čemu? Zašto? Postavljaju se teška pitanja, na koja dolazi samo nejasan odgovor, sa svih strana iz svih ustiju: „Dodatajalo! Dodjalo!“ Tko se veseli Božiću, svetomu Božiću? Svaki je zabrinut, tmuran je oblak sjeo na svačije čelo, svaki je više sklon plaku, negoli zabavi, veselju i bezbrigi. Nekada, a danas izgleda kao da je to davno, davno bilo, kao da to pripada u carstvo priča, svaka se duša veseli Božiću. A nije tome nego par godina, koje su uništile na zemlji mir, sreću, uživanje i radost! Badnjak je izgubio svoje značenje! Najsromotnija, najviše oskudna obitelj bila je na badnjak srećna. Cijela se obitelj okupila oko domaćeg ognjišta, lotac, majka, djeca i starci i sve se veselilo božjem danu. Nešto velikoga, nešto svetoga i nadljudskoga bilo je u tom danu, gdje je vladao sveopći sklad među dušama. Nestalo bi brig, nestalo bi lumenog čela, sve bi se pustilo na stranu, sve bi se razvedrilo i osjećalo taj sklad božanske noći. A ona ponoćnica! Skladni bi zvuk domaćih zvonova budio oda sna ljudi, koji bi otišli da se zahvale malome sjetom djetetu, koje se narodilo, da spasi svijet. Omladina bi popisivala skladne popisivke, mladi su se junaci tonovi razlijegali na široko, dok bi nejaka djeca svojim nevinim glasovima pjevala svete pjesme. „Mir žudima dobre volje“ rekao je spasitelj, i ljudi su mirovali, radili, veseli se i jubili. Bio čovjek makar slatko u tujdijim krajevima, gledao je da dodje u kruš svojih milih, učeća je omiljinu veselo jutru kući, da proveđe u bezbrigi na majčinom krušu vesele dane božičnih praznika. A danas? Oteli nam zvonove, da iz njih učine gadne instrumente, koji će ubijati ljudi, najjepši evijet naše omiljene, naše nade leži pokopan, djeca, nevinu su naša djeca poumirala od gladi i bolesti, a očevima nekada srećnih obitelji trunu kosti na dalekim tujdijim poljanama ili sniježnim ledjenim gorama. Nema više ni Božića ni badnjaka. Čovjek je zlottor došao i oskrvnuo sveti hram, što ga sazdana sretna obitelj na domaćem ognjištu, čovjek je zlottor došao i odnio sreću mnogih milljuna u nepovrat. Koliko će roditelja ridati nad svojom bijedom i nevoljom, koliko će djece pitati tog dana koricu crnu ljebe, a majka će moći samo da s očnjem odgovori — nema! Na ledenim će se poljanama smrzavati ljudi, a njihove će majke, žene, djece i braća čekati uzalud da se oni vrati. Koliko je već djece bez svojih branitelja, koliko obitelji bez zaštitnika! Crni, da, uistinu crni nam Božić osvanuo! A tko nam veli, da nam do godine neće osvanuti još crniji, još bljedniji? Za to na posao! Golema je razlika između lanjskog i ovogodišnjeg Božića. Ovoga srušamo teže, jer su nadošle nove žrtve, novi jadil! Ali nešto je jošte nadošlo! Duh se slobode svjetom raširio, duh novoga doba, koje se diže, iz prolivene krvi preporodjen. Možemo da velimo: boji nas to, treba nam to, i kad znademo, što nas boli i što nam treba, moći ćemo i poraditi, da to popravimo. Europa se i svijet preporadja. Demokratski se duh širi, narod se budi. Svaki se pita, zašto sam ginuo, svaki hoće da bude sada sam svoj gospodar, neće više da bude puko oruđje u tujdijim rukama! I mi se dižemo! Ustajemo mladi i još dosta zdravi i sposobni, da odlučujemo svojom sudbinom. Iz one krvi, što se prolija u bratobužnjakom ratu, ustaje novo naše prvičenje, da nas spasi i ujedini, a hoće li to prvičenje uspeti, o tom opet odlučimo sami. Neutki smo, neznalice još; za to trpimo i ne znamo za što trpimo! U doba, kad se svijet novi radja, treba da i mi budemo spremni, i za to moramo da podignemo, izučimo i izobrazimo mladi naš narastaj, novu generaciju. — Dižite škole — deca vas mole! — veli naš pjesnik i mi se moramo tom pozivu odazvati. Moramo, ljudska nam dužnost to nalaže, jer inače činimo krivo toj maloj nevinoj dječici. Zar hoćemo, da oni budu ovako ubogi znanjem, kaošto smo mi danas? Zar hoćemo da i njih zadesi ista sudbina, da ih gone i tjeraju svjetom, kao neku stoku, a da ne znamu ni za što? Ne! Onda: — Dižimo škole — Crni nam se Božić približava, za to na posao, i sakupljajmo darove za malenu nevinu djecu. Olakšajmo, koliko možemo, tome narodu bijedu, podižimo djeci škole, sakupljajmo darove, ganimo se iz mrtvila. Sakupljajmo za „Božićnicu“, za dar na taj tužan

i crni Božić. Pomicimo si, da živimo u najvažnije doba, da će potomci naši ocijeniti naš rad i usponu, koju im ostavimo, a da će nas prokliniti, ne maknemo li se, i ne učinimo li ništa. Sakupljajte darove, pripravite, rodojubi dočinu „Božićnicu“, pokažite se dostojni velikog vremena, u kojem živimo! Apoštol je naše ideje blagopokojni Krek uvijek govorio, e se jedino toga boji, da će veliko doba naći kod nas na malene ljudi, i da je uvijek gledao na svoj rad iz stanovišta, iz kojeg će se taj iza dvadeset godina ocijenjivati. Radite tako i Vi, rodojubi! Pripravite za tu neuku djecu doličan dar, i sjećajte se riječi velikog pjesnika: Dižite škole — deca vas mole! U to ime na posao, i budemo li sami kadri, da nešto uradimo, ponucić će nam i Bog, koji će blagosloviti naš rad!

Dnevne vijesti.

Iz tužne Bosne. Doskora će bosanska vlada pokrenuti list „Narodni učitelj“, koga će i finansirati. Za urednika je pozvala nekoga dra. Friedla, Nijemca, koji nezna ni riječi hrvatski, premda će list izlaziti na hrvatskom jeziku. Od nove će g odine izlaziti muslimanski politički list, komu se još ne zna ime. To će biti, kako se čuje, organ Serifa of Arnautovića. Mađari su obećali dati 150.000 K. Serif je Arnautović neki dan isao u Tuzlu i neka posavsku mjestu, da održi više narodnih skupština i oduševi ljudi za svoju stvar. Prijatelji ga odvratiše, neka toga ne bude, jer neće naći nikakova odziva. Serif se ljuštiti povratio u Sarajevo, gdje je rekao: „S ovim narodom nije vrijedno ništa raditi.“ I već je bio odustao od namjere, da pokrene list, a na jednom je postuo vesel i rekao, da je za list, skupljeno već 60.000 K. Ni najbliža njegova okolina ne zna ili neće da zna, odakle stiže taj novac. Stoga je još vjerojatnije ono prvo: da će Mađari kumovati Serifovu pokretu, ali ne samo riječju, nego i djelom. (Novine.)

Domace vijesti.

Balokovićev koncerat. I ovog nas puta iznadio! Ma da smo bili pripravljeni, da će on, naš mladi umjetnik, zadovoljiti i treći put gradjanstvo svojim umijećem, ipak nas začudio smjelim žarom vratolomne tehnike i nelzrecivom dražestilu zvukova, koje je proizvodila njegova umjetnička ruka i mlada bujna jugoslavenska narav. Zvukovi su njegovih gusala prodirali do dna duše nekom neodoljivom pjesmom, i općinstvo je slušalo zapunjeno, bez dah, dok se na svršetku ne podigne bura odobravanja i pljeskanja. Uzalud si tražio okom po kazalištu mjesto, koje nije bilo zaposjednuto, sve je do zadnjeg mjesto bilo dupkom natlačeno. Sjajni je program bio i sjajno proveden. Najteža mjesta pojedinih tačaka bila su provedena divnom lakoćom i prirodnim razumijevanjem, i božanske su misli velikih skladatelja bile podane slušaocu na najskladniji način. Savršena je tehnika i zrelo umijeće došlo do Izražaja St. Sænova D-dura kas što i u Bachovoj Gavoti iz četvrtne sonate. Kad je umjetnik prešao na meke lirične glazbene umotvore, legendu od Wienlawskog, Dvoržákovе humoreske i na Smetanovu „Z vlasti“, nijesmo više osjećali te tehničke vještine ni umjetničke zrelosti, njegova nas pjesma puna osjećaja zanijela na daleke svijetne poljane božanske umjetnosti, strune su njegovih gusala podcikivale, pjevale i bono cvili, njihova je pjesma proizlazila iz nutrinje umjetnika, iz dna njegove duše i prodirala do dna srca zapanjenih slušalaca. Bila je to smjela i slobodna pjesma bezimenih čežnja, tajnovitih osjećaja, pjesma glazbe, koja traži i zahtijeva, a nitko joj ne može prodrijeti do dubljine i kraja. Burne su ovacije na koncu prisilile mladoga umjetnika da pridoda najprije jednu a zatim još jednu tačku.

Skole u Puli. U trčanskom listu „Lavoratore“ citali smo onomadne dopis iz Pule, koji je donekle i pristran. Dopisnik ne će da znače, da je bilo zabranjeno u Puli otvorene i hrvatske škole, isto tako kao i talijanskih. Zavidja nam, što se u kotaru puljskom utemeljilo nekoliko hrvatskih škola u mjestima, gdje stanuju isključivo Hrvati, koji su bili bez škola. Čudimo se, da ima još i dandanu ovako tjesnogrudnih „socialista“, koji zavidaju, što mogu hrvatska dječja polazila hrvatske škole. Nu u dopisu čitamo još jednu stvar, koju ne možemo prešutiti. U Puli otvorena je dižavna njemačka pučka škola i njemačka mornarička škola. Ni država ni mornariča nisu siromaši, pa ipak mora puljska općina, koja je već odavno na rubu propasti, mora ova općina davati badava školske zgrade i državnoj i mornaričkoj njemačkoj školi, mora da skrbi za ogrijev i drugo. Mi ne znamo, na temelju kojeg zakona ovo biva? Rado bi takodjer znali, koliko ima djece baš njemačkog materinskog jezika na ovim dvim njemačkim školama. C. kr. tvrdjavni komesar odredio je, da se za talijansku školu kupi ili priskrbli potrebiti šivači stroj. Nemamo ništa protiv toga, nu znamo, da moraju Hrvati u Puli sami sabirati novčić po novčić da uzmognu plaćati učitelje i stanarinu za školu. Zar su Nijemci veći siromasi negoli mi? Zar imadu oni više prava, da im općina daje na raspolaganje najljepše školske zgrade u Puli? Nadamo se, da će hrvatski zastupnici u općinskom odboru na budućoj sjednici platiti u tom pogledu razjašnjenja, pa da će kod glasovanja proračuna glasovati proti istom, doklegod bude općina trošila novac tamo, gdje nije dužna, i kamo ga po zdravoj pameti trošiti ne smije. Na koncu pitamo: Kad će biti u Puli utemeljena javna hrvatska pučka škola?

20.000 kruna sakupljeno za „Družbu“ za malo vremena, eto to je rezultat oduševljenog raspoloženja, koje je snimalo najšire slojeve našeg naroda. Ova sveta nije sastavljena od prinosova po hiljadarki, to je zgrada sazdana od manjih kameničica, koje je snosio u času unutarnjeg preporodjenja svaki i najstomašniji član našeg naroda. Svaka je kruna svjedodžba silne voje za požrtvovnost, odraz je žarke ljubavi, koja je od jednom zapamtila baš najsjajnije u srcima naših jednostavnih i čednih ljudi, koji se ne odlikuju ni bogatstvom ni obiljem. 20.000 kruna sakupljeno je od 10.000 ljudi, 10.000 svjesnih boraca za svetu narodnu stvar, koji su spremni još na daljnje i još veće žrtve sve u uvjerenju, da su sami dosta jaci, da se svojim žrtvama, svojom snagom, svojim mišljanjem oslobođe od onog tegotnog stanja, to koje je zapao naš narod kao začaran i zatravljen od pakosnih životinja. Budi se naš narod, budi, od hrvatske ravnice sve do Timoka i danas osjeća u svom veliku istinu, sposobosnu ideju, da si svaki narod može steći mjesto na suncu, da svaki narod može da postane jak i uvažen, samo ako radi i žrtvuje za cijelokupnost, za svoj rod i za svoju budućnost. 20.000 kruna je potpisano u našem gradu bez pritiska na narodni zajam, na zajam narodne slobode, koju čemo poslati samu, budemo li htjeli. Nema sile, koja bi mogla da skrije voje jednoga naroda. Makar se protivniči još tako napinjali — bit će im uzaludan trud. Da naši vatreni mouri žrtvuju svoje oskudne pare, to nam priča hajnu priču o našoj pobjedničkoj, svesilnoj vjeri, koja ne poznaje zapriječka i ne poznaće ograda. Imade ljudi u našem narodu, koji nijesu još proželi sa našom idejom, koji još uviđaju kucajući kao skrašeni griješnici, ma da nijesu ništa sagrijesili, na tudižu vrata i mole za milostinju, gdje bi morali odlučno da traže svoje pravo. Ovi ljudi ne uvidaju još, da ne bi bilo gladi u našim zemljama, patnja u našim varošima i tragedija po barakama, da je taj naš narod mogao sam da si kuje svoju sudbinu. Tudižinstvo je izmišljalo za nas zakone, tudižinstvo je po tim zakonima proganjalo naš puk. Da li bi naši seljaci bili otisli u tudižinu, da im je slobodno bilo odrediti si boravak? Ne, nikada. Eto, to je što mi tražimo. Mi zahtijevamo, da svaki radnik, da svaki seljak imade pravo, da odštuje o samom sebi o svojoj budućnosti, mi zahtijevamo, da mirujemo mir, što smo mi sami sklopili i da bojujemo boj, koji smo sami zapodjenuli. Mi hoćemo sprječiti, da nam tudiža sila namiće rat i ostaci krvave žrtve, mi hoćemo znati zašto se borimo i umiremo, mi hoćemo imati slobodu nad našim životom. Sto bi kazali na to, kad bi netko od vas zatražio, skoči kroz prozor, možeš nastradati, ali možeš slučajno i ostati živ? Eto, rat traži od nas sviju, da se podvrgnemo tukovoj i još goroj za povjedi i nitko nam ne može dokazati, da je kuća grijela, te da ste se radi toga moralni odvažiti na onaj vratolomni skok, nitko vam ne odgonetne smisla žrtve. Naši se zahtjevi tiču naših prava do našeg života, do našeg posjeda. Mi ne tražimo ništa do toga, da smijemo živjeti naš život i umrijet našom smrću. Onaj, koji to ne shvaća ili koji se tomu protivi, želi da se povrate priike ratovanja i gladovanja, opravdava svojim radom sve nepravde počinjene na našem narodu, želi, da se naše zemlje opet evakuiraju, da naše kuće propadaju, da naše žene stradaju, da naša djeca izumiraju u rukama očajnih majki, koje mogu prokliniti ali ne mogu pomoći. Znate li, braćo, zašto smo tako nestretni, zašto nas mogu tako progoniti: za to, jer je naš narod neuk, jer je naš narod slijep, jer on ne može i ne smije, da doznaće sve one istine, koje poznавaju svi drugi narodi, jer će svakoga nepismenoga čovjeka pismen lako prevariti, a nepismen narod će robovati tudižincu, a da ne doznaće nikad, da je robovanje nedostojno čovjeku i proti božjemu i narodnom zakonu. Onaj, koji ne uvidja istinu ovih riječi, ne može da bude razborit i pošten čovjek. Svim je ljudima na svijetu sloboda dobro i ropstvo zlo, te su radi toga tamnice za zločince, ali nipošto za poštene ljudi. Mi nećemo, da nam naša domovina bude tamnicom, kojom upravljaju tudiži tamničari. Mi hoćemo disati svjež i slobodan zrak, mi se hoćemo grijati na suncu slobode, mi se hoćemo otkupiti od nepravednih nam gospodara, našim radom, našim znojem, našim novcem, a bude li potreba — i našom krvljom! — Dižite škole i bit će slobode, sunca i sreće!

Dar za Iva konte Vojnovića. Sakupljeno je za narodni dar, jugoslavenskom pjesniku Ivu konte Vojnoviću, medju jugoslavenskom momčadi na Njeg. Vel. brodu „Prinz Eugen“ K 116.— Darovaše po K 5.— Mate Škunica, Ivo Relja, Ilija Popović, Petar Gavranić, Janko Blažić, Paško Kaliterna, Svetozar Zakić; po K 4.— Josip Petković, Ivan Lorenčić, Stevo Bacalo; po K 3.— Dujo Vetman, Mate Dodoja, Dujo Tadin; po K 2.— Petar Ognić, Antun Orlić, Josip Barinović, Božo Burmata, Petar Čurko, Aleksandar Rukavina, Marko Strpić, Pavle Sabljić, Marko Živković, Sime Šrilek, Ivan Čučković, Nikola Vujević, Vlaho Paulin, Jovan Macura, Mijo Kozija, Lakin Kuzman, Ljubomir Brkić, Martin Belić, Nino Lušić, Paško Vržina, Savo Šorić, Mate Belić; po K 1.— Eugustin Masar, Ivan Zanlmović, Marijan Tudorović, Ivan Mihaljević, Ivan Volarić, Josip Rušinić, August Poljak, Sime Čubrić, Ignac Vrban, Pavlo Kačunić, Tvrđko Čorić, Vicko Škurla, Bonifačić, Ivan Lozica, Marko Jović, Andjelko Biskupić.

Milodari za hrvatske škole u Pull. Kao dar za „Božićnicu“ sakupljeno je po gosp. Josipu Sučiću medju našom momčadi na Nj. V. brodu „Erzh. Ferdinand Max“ i položeno preko naše uprave K 840. Darovaše po K 32: Ljudevit Ivečić; po K 31: Josip Sučić; po K 27: Dane Hechmović; po K 24: Josip Mandić; po K 22: Ante Pejnović, Marin Kosor, Mate Pokrovac; po K 20: Nikola Drezgic; po K 13: Vinko Nušić; po K 12: Blaž Blazul, Ivan Orbač, Vladimir Blagdan, Ivan Brajević; po K 11: Mate Zoržin, Toma Aleksić, Stjepan Luknjanović; po K 10: Luka Stančić, Marko Hujčić, Ivan Dundović, Jakov Musulin, Josip Pezo, Marin Rogić; po K 9: Dušan Vuletić; po K 8: Nikola Vučić, Rajko Krajić, Ivo Mučnjak, Stjepan Božiković, Josip Miljanović; po K 7: Vinko Antić, Pero Loktar, Vlincene Ban, Toma Brčić, Julij Barbović, Petar Kulješ, Gjuro Sačeski, Ivan Vojnić, Mate Braus, Andrija Ramjak, Marin Čerin, Vinko Maratović; po K 6: Ivan Belobarbić, Šimun Matulić, Josip Šibenik, Jurin Franov, Milan Pavlinić, Milan Stepanov, Josip Zeisberg; po K 5: Mate Baraćević, Frane Snidarić, Miho Burić, Alojs Satler, Ante Meljan, Marko Vlahov, Rodin Krševan, Nikola Latić, Krsto Miočić, Ivo Bužat, Orgo Rumora, Andrija Madjarčić, Vilko Gagola, G. F., Nikola Vukov, Josip Kuzmanić, Ivan Bušan, Dragutin Stepanek, Josip Dolenc, Mate Saraga, Jakov Lucacich; P. D.; po K 4: Ludovik Čehovin, Miho Ladreško, Mate Buić, Ćiril Kalebić, Mate Pajčić, Juraj Pirović, Ivan Kokalović, N. Ninkov, Franc, Ivan Buić, Orgo Soljan, Ivan Lenac, Albert Herdin; po K 3: Tomo Tomljanović, Ante Puškarić, Drag, Ašner, Gjuro Teveli, Juraj Bebić, Ivan Vidović, Šime Glavan, Franjo Bebić, Jozo Stančić, Lovre Badurina, Dušan Belin, Petar Zijačić, Šime Peroš, Nikola Dukljević, Petar Sladić, Ante Kočega, Konstantin Šikić, Malesmilišta Kuklić; po K 2: Josip Možetić, Drag, Pahor, Janko Selej, Just Sančić, Blaž Jurčić, Franjo Skalamera, Ivan Lettis, Nikola Tinardić, Luka Ivković, Ante Filipić, Ante Mazljević, Štefan Krstović, Lovro Pjasevoli, Stjepan Jerković, Viktor Valić, Roman Kurtinić, Josip Skerl, Vlastko Samion, Ivan Musulin, Mato Matačić, Miho Bekića, Stjepan Jakuš, Mihovil Bistre, Antun Obrovac, Ivan Urska, Luka Sladoljev, Drago Abram, Nikola Mikačić, Mate Serić, Ivo Restović, Nikola Kiriglin, Miro Mazija, Petar Borovina, Jerko Pavić, Ivan Živčić, Marko Kraljević, N. N., Milan Špalj; po K 1: Josip Stiglić, Ivan Blečić, Ivan Knežić, Jerman Cerin, Josip Blečić, Alojs Vremec, Vašenin Gjurašek, Stjepan Ivić, Dujo Bakić, Luka Skutarić, Ivan Mačan, Mate Lovrić, Vladislav Matetić, Ignac Mičetić, Ante Nazlić, Nikola Tarabokija, Vjekoslav Matijašević, Marko Matas, Ribniček. — Živjeli plemeniti darovatelji!

Ispavak. U jučerašnjem izvještaju „Milodari za hrvatske škole“ pogriješno je stajalo: Ukupno K 1173.72; zadnji iskaz K 20794.38; sveukupno K 21968.10, dočim je moralo stajati: Ukupno K 1223.72; zadnji iskaz K 20744.38; sveukupno 21968.10. Iz toga se vidi, da je bila ukupna svota umanjena za K 50, dočim zadnji iskaz je bio pogriješno povišen za K. 50, uslijed čega je ipak sveukupna svota ostala jednaka i točna.

Dalje su počinjeni istom prigodom i u istu svrhu slijedeći doprinosi: Sakupljeno po gosp. Antiću na Nj. V. torpiljaci „71“ medju momčadi svih narodnosti K 106.24. Sakupljeno po gosp. Mati Kalofer medju našom momčadi na Nj. V. brodu „Kaisserin Maria Theresia“ K 92. (Imena plemenitih darovatelja donijet ćemo naknadno.) Ukupno K 198.24; zadnji iskaz K 21968.10; sveukupno K 22166.34. Živjeli plemeniti darovatelji i od Boža im plata! Naprijed u svakoj prigodi i na svakom mjestu za našu najpotrebitiviju slav!

Gradska aprovizacija saopćuje 5. prosinca: Današnjim će se danom započeti izdavati današnja količina octa. Svi oni, koji imaju pravo na to, a da ih jesu mjeseca studenoga primili nekakva octa, moguće će sada da na temelju izkaznice za studeni prime jednu osminku litre octa po iskaznicu. Tom će zgodom biti otrgnut odrezak, označen rimskom brojkom VII.

Govor zast. Spinčića.

Prigodom rasprave o nagodbi sa Ugarskom govorio je zast. Spinčić u ime Jugoslavenskog kluba u parlamentu dne 3. t. m. govor, u kojem je rekao i ovo: Jedan je od preduvjeta za mir načelo samoodredjivanje naroda. To bi načelo moralno svuda vrijediti te se ne bi smjelo izvršavati u parlamentu, u kojem je zastupano više naroda i gdje bi pojedini narodi mogli biti majorizirani. Da postignemo mir, morao bi svaki narod za sebe po svojim zastupnicima odlučivati u skupštinsama o svojoj sudbinici. Moralo bi se onemogućiti, da se poslije rata ne dogadjaja sve ono, što se je dogodilo raznim narodima, osobito našemu srpsko-hrvatsko-slovenskom narodu, da naime ne bude naroda dviju vrsta, naroda, koji vladaju i naroda, koji služe, da ne bude tudjeg vladanja, koje se je u jednom dijelu hrvatsko-srpsko-slovenskoga naroda promjenjilo u strahovladu. (Odobravanje.) Da je to bilo moguće, valja pripisati dualizmu, na kojem je se temeljila nagodba. Ova se uvijek tumači na korist Madžara, a na štetu Hrvatske i Slavonije. Dualizam je dakle sam po sebi nesreća za Jugoslavene te znači uništenje i smrt ovog naroda. (Burno odobravanje.) Putem dualizma nizručeni su Slaveni na milost i nemilost dijelom Nijemcima, dijelom Madžarima, a dijelom i jedinima i drugim. O prilikama prije rata govore zaplenitelj ovoga parlamenta, kao i oni budimpeštanskog parlamenta, sabora u Zagrebu i Sarajevu i pokrajinskih sabora korniškog, kranjskog, tršćanskog, goričkog, istarskog i dalmatinskog. Odgovorni faktori nijesu se brigali za pritužbe Jugoslavena, te su s njima i dalje postupali kao sa gradjanimi druge vrsti i kao sa robovlma n. pr. u Koruškoj. Kako su postupali sa Jugoslavenima za vrijeme rata, nadlazi sve, što se je ikada dogodilo u povijesti čovječanstva. — Nikada i nigdje nijesu vlade sa vlaslitim gradjanim postupale tako zlo i tako zločinački, kao naše vlade sa Srbinima, Hrvatinima i Slovincima. (Ponovno burno odobravanje.) Rat su neki njemački državnici i madžarski političari označili kao rat između nijemstva i slovenstva, ili pakto kao rat proti Slavenima. No, ipak su oni zapovijedali milijunima Slavena, da ih bore za njemačke i madžarske težnje. (Odobravanje.) Nujaljivo je, ako se čovjek mora boriti za svoje rođstvo. (Odobravanje.) Već za vrijeme rata kovali su jače verige, kako bi u nje sputali Jugoslavene te su htjeli uvesti njemački državni jezik, njemačke škole, vojničku upravu, rasprodaju hrvatskog zemljišta, hrvatske obale, podizanje raznih novčanih centrala, madžarski državni jezik, madžarske škole. Nijemci i Madžari kažu, da neće, da bi se pojedine pokrajine ujednile sa jugoslavenskim, jer da ih tobože ma santi trebano, naročito pakto trebaju za svoj razvoj Trst, Istru i Dalmaciju te slovenske zemlje, da mogu doći do mora. Tako i Madžari trebaju more i pokrajine, da preko ovih dodiju do mora. Neće da razumiju, da ove pokrajine imaju svoje gospodare već preko hiljadu godina, a ovaj je gospodar slovensko-hrvatsko-srpski narod. (Odobravanje.) Svatko, koji posire za njima, jednak je tatu ili razbojniku, koji krade ili silom oduzimje ono, što treba. Ako se gospoda pozivaju na stanje, koje je već neko vrijeme u krijeosti, moramo im reći, da je to stanje stvoreno s prevarom i silom i da Srbi, Hrvati i Slovenci nijesu nikada izabrani Nijemci ili Madžare za svoje gospodare, već da su izabrani vladajuće kuće, sa kojima se oni mogu dogovorati i odlučivati. Nijemci i Madžari nijesu u to pozvani. Jugoslaveni hoće da imaju sve svoje zemlje. (Odobravanje.) Niti na Jadranskom moru ne smiju vladati Nijemci, Madžari ili Talijani. (Odobravanje.) Jugoslaveni su već u 9. stoljeću igrali na ovom moru veliku ulogu te su na njemu imali veliku moć. (Odobravanje.) Proglasili su ih izdajicama države, ali je njima mlije, da ih označuju izdajicama države nego izdajicama svog naroda. (Odobravanje.) Opeta će kušati, da među nje unesu prepir, a to već pokušavaju. No, dotični krugovi neka dobro znaju, da niti visoki dostojanstvenici neće ništa postići proti općoj narodnoj volji. (Većko odobravanje.) Mi se pouzdajemo u Boga i u pravednost, u naša prava i u našu snagu. (Odobravanje.) Vladini se prijedlozi glede nagodbe temelje na nasilju te su u protuslovju sa načelima demokratizma i samoodredjenja naroda, oni su dapače poruga ovih načela. Zato će Jugoslaveni glasovati proti ovim predlozima.

Prosvjeta.

Arsen Wenzelides: Ivo Vojnović Užički. Nakladom Hrvatske knjižare u Sarajevu izšla je ova književna studija o Vojnoviću. Cijena K 1.20. Preporučujemo.

Viktor Car Emīn: „Starci“. (41. knjiga izdanja „Društva hrv. književnika“) Šest novela odličnoga našega pisca skupljениh u ovoj knjizi, prikazuju sav opsežni talent istarskoga pisca. U ovoj je zbirnoj formi uspjele autoru, da iznese svoje ideje, koje su nam poznate iz njegovih opsežnih romana, naročito slika iz života malih ljudi, seljaka i ratara, koji se bore za svoje tlo proti prodiranju tudjinca, život učiteljica i kupališnu vrevu u istarskom primorju. Knjiga se čita vrlo ugodno i ugadja rodoljubivom čitaocu svojom finom mješavinom umjetnosti s toplim patriotskim čuvtvom. Cijena je knjizi K 2.50, a preplatnici „Savremenika“ dobivaju je za K 1.50 u upravi „D. H. K“, Gundulićeva ulica 7, I. kat.

Vojničke vijesti.

Onevna zapovjed lučkog admiralata broj 339 od 5. prosinca 1917.

Posadno nadzorstvo nadpor. Skalat. Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“: štopski lječnik dr. Weiser.

Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici: pučko-ustaški lječnik dr. Clotti.

MALI OGLESNIK.

Izgubio se mladi psić, pasmine „Fox“, tko ga je našao, dobit će dobru nagradu. Prijaviti kod uprave Ilsta.

Praznu sobu traži se, kao društvenu prostoriju. Obratiti se kod uprave pod „Olimpia“.

Nikelnji novac doje u zamjenu papirnica Jos. KIMPIOTIC, trg Custoza, br. 1.

Knjizara papirnica i knjigovežnica

Ivan Novak Pazin, (Istra)

Preporučuje prigodom božićnih blagdana i nove godine, svoju bogatu zalihu svakovrsnih razglednica.

Dalje preporuča svoju zalihu kolendara, i to: „Danicu, malu i veliku pratiku, Kolendar Srca Isusova, Veliki zabavni kolendar, „Vojnički kolendar“ kao i dnevne, tjedne i džepne kolendare za god. 1918.

Naručbe se opravljaju brzo i točno.

Kino „Crvenog Križa“

Ulica Sergija broj 34.

Dans novi raspored

Početak od 2.30 do 8.30.

Početak: 3, 4.40, 6.20 s. pop.

Neprekidne predstave.

Ulaznina: I. prostor 1 K; II. prostor 40 fil.

Uči se može kod svake predstave.

Ravnateljstvo si pridržaje pravo promjeniti raspored.

Potpisujte 7. aust. ratni zajam!